

Rekomendacje

Opracowane na podstawie raportu z badań jakościowych „Moje boisko Orlik 2012 szansą na rozwój aktywności społecznej”, przeprowadzonych przez Projekt Społeczny 2012 przy Instytucie Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego na zlecenie Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Ministerstwo
Sportu i Turystyki

1. ORLIK TO MIEJSCE, A NIE TYLKO BOISKO

„Orlik” to przede wszystkim wspólna przestrzeń. Aby jak najlepiej wykorzystać społeczny potencjał tej przestrzeni, trzeba zadbać o spełnienie pewnych niezbędnych warunków. Gdy zacznie się myśleć o „orlikach” w nowy sposób, nie tylko jako o boiskach, ale o miejscach publicznych, których pewnym elementem są boiska, okaże się, że ważna jest dbałość nie tylko o konserwację nawierzchni, ale i zapewnienie ławek dla potencjalnych widzów, koszy na śmieci, stojaków na rowery, odpowiedniego parkingu, wszelkich udogodnień dla osób niepełnosprawnych.

Dbanie o najbliższą okolicę „orlika” pobudza wiele pozytywnych zmian, ale często wymaga działań niekonwencjonalnych i niemożliwych do zaplanowania odgórnie. Np. w kilku badanych przez nas lokalizacjach wybudowano nową furtkę, w miejscu najbardziej wygodnym dla użytkowników, która jednak nie była zaplanowana w podstawowym projekcie. Animatorzy powinni mieć świadomość, że społeczny potencjał „orlika” realizuje się również poprzez jego funkcje lokalnej „światlicy” na świeżym powietrzu, a nie tylko miejsca do rekreacji i sportowych zmagania.

Oto przykłady rozwiązań, które czynią „orlika” miejscem bardziej dostępnym i przyjaznym:

- Dodatkowe ławki dla potencjalnych widzów (rozwój funkcji „miejsca spotkań”)
- Inwestycja w plac zabaw (pozwoli spędzać w okolicy czas małym dzieciom i całym rodzinom)
- Stworzenie w okolicy „orlika” ścieżek biegowych, plenerowych mini-siłowni, mini skate-parków (rozszerzenie funkcji „lokalnych centrów rekreacji”)
- Adresowanie działań nie tylko do dzieci, ale do całych rodzin (to przez dobry przykład rodziców rodzi się w dzieciach szereg dobrych nawyków sportowych)
- Organizowanie przy/na „orliku” imprez niesportowych, np. konkursów talentów, biesiad, koncertów, festynów
- Zajęcia z profilaktyki zdrowotnej, zdrowego stylu życia i diety dla różnych grup społecznych, powiązane ściśle z zajęciami na „orliku”.
- Szersze udostępnianie wiedzy o różnych zajęciach na „orliku” nie tylko na tablicy informacyjnej, ale także na stronie internetowej, w lokalnej prasie, poprzez różne działania promocyjne
- Rozwój sieci sympatyków i osób wspierających wokół „orlika” – taka sieć sympatyków, z których tylko część może być wolontariuszami, sprawia, że o wiele więcej osób z lokalnej społeczności, a nie tylko sam animator, czuje się odpowiedzialna za „orlika” i to, co się na nim dzieje.

Trust for Civil Society
in Central & Eastern Europe

Projekt Społeczny 2012 jest inicjatywą Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, finansowaną z grantu przyznanego przez Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.

jest realizowany przez

i finansowany przez

Trust for Civil Society
in Central & Eastern Europe

2. ROZSZERZENIE LISTY „ORLIKO-WYCH” DYSCYPLIN

Jednym z najważniejszych wniosków z naszego badania było zwrócenie uwagi na rolę rozwoju różnych dyscyplin i przekierowania uwagi z piłki nożnej, której popularność jest niekwestionowana. W wielu lokalizacjach można było zaobserwować zainteresowanie tenisem, piłką ręczną czy rugby, które jednak, gdy nie jest wspierane odpowiednimi działaniami ze strony animatora, skazane jest na wygasanie. Rozszerzenie listy promowanych dyscyplin może rozwiązać problem psychologicznych barier uczestnictwa w zajęciach na „orliku”. Każda dyscyplina ma bowiem swoją specyfikę i potencjał atrakcyjności dla innych, dotąd słabiej użytkujących boiska grup społecznych. Tym samym spełniałaby się wielka misja, która stoi za budowaniem ogólnodostępnej infrastruktury, misja upowszechniania i skutecznego angażowania wszystkich obywateli w aktywność sportową. W większości lokalizacji animatorzy zgłaszali postulat większej liczby amatorskich turniejów z różnych dyscyplin jako najlepszego narzędzia do tworzenia zainteresowania sportem.

Przykłady pozytywnych rozwiązań:

- Przystosowanie boisk do gry w tenisa
- Prowadzenie zajęć z podstaw dyscyplin innych niż piłka nożna
- Organizacja na „orliku” dni tematycznych skierowanych do różnych grup (dzień seniora, dzień rodziców z małymi dziećmi). „Orlik” może być miejscem zbiórki do wyjścia w teren (np. dla grupy nordic walking)
- Organizacja amatorskich turniejów siatkówki między sąsiadującymi „orlikami” np. z powiatu (mogą być skierowane np. do kobiet 50+)

3. ORLIK JAKO PRZESTRZEŃ DLA KONSULTACJI

Na wielu boiskach zarządzający i animatorzy mieli plany rozbudowy boisk (wielofunkcyjnych) czy konkretnych dostosowań do innych dyscyplin, ale po pierwsze nie konsultowali planowanych zmian z użytkownikami, po drugie uznawali, że boiska z programu objęte są przymusem standaryzacji i ostatecznie bali się jakichkolwiek zmian na terenie boiska. Ważne, by przy uznaniu wszelkich zasad chronienia gwarancji dotyczącej wykonania boiska, promować unikatowe dostosowania i zmiany na terenie „orlika”. Otwarcie się na opinie i decyzje mieszkańców w kwestii rozwoju „orlików” byłoby znakomitym treningiem z demokracji partycypacyjnej w zagadnieniu bliskim lokalnej społeczności. Mieszkańcy z całą pewnością chętnie włączyliby się w projektowanie drobnych zmian, mogliby również dać wyraz swoim sportowym zainteresowaniom i wpływać na ofertę zajęć na boisku. Takie konsultacyjne działania wymagają od zarządzających obiektem otwartości na współpracę z instytucją czy lokalną organizacją, która pomogłaby w przeprowadzeniu prostych i przyjaznych mieszkańcom konsultacji czy prostych warsztatów z mieszkańcami.

4. TRENING Z LOKALNEJ WSPÓŁPRACY

By jak najlepiej realizować postulat szerokiej dostępności „orlików”, warto również ich zarządzanie uczynić przedmiotem starań jak największej liczby lokalnych instytucji i organizacji. W badaniu odkryliśmy przykłady **kooperacji kilku instytucji**, które nie tylko współorganizują wydarzenia na „orliku”, ale i partycypują w pewnych kosztach jakie się z funkcjonowaniem boisk wiąże. „Orlik” jako wspólna przestrzeń może być interesującym adresem sponsoringu (lokalny biznes może fundować nagrody na zawodach amatorskich, w których biorą udział np. drużyny pracowników). Warto, by gmina otworzyła się również na współpracę z III sektorem czy Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej – poprzez organizowanie zajęć dla dzieci pozostających pod opieką tych instytucji. Dobrym pomysłem jest współpraca z Powiatowymi Urzędami Pracy. „Orlik” to świetne miejsce do realizacji stażów zawodowych, ale również wolontariatu, który jest niekiedy etapem powrotu osób bezrobotnych na rynek pracy.

Przykłady pozytywnych rozwiązań:

- Wspólny turniej organizowany przez MOSiR i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (lub inną instytucję samorządową)
- Partnerstwo z lokalnym biznesem (organizacja turnieju dla pracowników w zamian za sponsoring nagród dla dzieci biorących udział w innych zawodach)
- Współpraca z lokalnymi organizacjami trzeciego sektora przy organizacji tematycznych imprez np. ekologicznych, lub dotyczących wolontariatu na rzecz osób starszych czy edukacyjnych
- Organizacja zajęć dla lokalnej społeczności z zakresu profilaktyki zdrowotnej, zdrowego stylu życia

czy diety (nie koniecznie na „orliku”, ale np. w salach partnerskiej organizacji)

- Przeprowadzenie we współpracy z lokalnymi NGO i lokalnymi mediami „festynu konsultacyjnego”, na którym można połączyć imprezę sportową na boisku ze zbieraniem głosów i opinii w jakiejś ważnej lokalnie sprawie
- Angażowanie w działanie na „orliku” osób będących w procesie aktywizacji społecznej, w celach społecznie użytecznych – na przykład bezrobotnych, bezdomnych, osób na rencie lub emerytów, we współpracy z instytucjami zajmującymi się aktywizacją.
- Zakładanie **lokalnych niekomercyjnych klubów sportowych** przy „orliku”, które, działając na podstawie prawa o stowarzyszeniach, mogłyby być stroną w umowach o dotacje i sponsoring. Ponadto, członkostwo w takim klubie budowałoby poczucie przynależności i odpowiedzialności u wszystkich uczestników, począwszy od najmłodszych.

5. INWESTYCJE W UMIEJĘTNOŚCI I ZDOLNOŚCI LIDERSKIE ANIMATORA

Animatorzy, jako najważniejszy czynnik sukcesu „orlików”, powinni być adresatem szeregu działań wzmacniających ich kompetencje, umożliwiających wymianę doświadczeń oraz kumulowanie ich wiedzy i pomysłów.

Działania na rzecz animatorów powinny składać się, po pierwsze, ze specjalistycznych szkoleń. Animatorzy są grupą zróżnicowaną wewnątrznie pod względem kompetencji, dlatego powinni mieć wybierać z oferty szkoleń te elementy, które uznają za najbardziej przydatne z ich perspektywy. Po drugie, bardzo pomocnym byłoby stworzenie podstawowego pakietu informacji (rozbudowanej broszury, tool-kitu) z zakresu funkcji i metod animacyjnych na „orliku”, które mogłyby pomóc animatorom w zrozumieniu misji boisk i jednocześnie dawałyby im przykłady gotowych rozwiązań. Animatorzy powinni być informowani i włączani do współpracy ze wszystkimi lokalnymi partnerami orlika. Celem tej współpracy powinno być wypracowanie sposobów na **delegowanie części obowiązków animatorów na przedstawicieli innych instytucji**, a nie tylko dolożenie obowiązków animatorowi.

Przykłady pozytywnych rozwiązań:

- Podstawowa broszura z przykładami ciekawych działań możliwych do realizacji na „orliku” skierowana do wszystkich animatorów
- Zestaw różnorodnych szkoleń (np. z animacji, liderstwa, pozyskiwania środków, diagnozy lokalnych potrzeb, podstaw promocji, pozyskiwania i zarządzania wolontariuszami, pracy z osobami niepełnosprawnymi)

- Stworzenie portalu dla animatorów (lub podstrony na istniejącej i rozpoznawalnej stronie), z przykładami działań, ciekawymi imprezami, rozwiązaniami dla typowych problemów, ważne by portal umożliwiał wymianę wiedzy między animatorami, tworzył społeczność
- Współpraca animatorów z lokalnymi liderami – nie tylko sportowymi, ale i społecznymi i z sektora NGO
- Organizacja, na poziomie krajowym, konkursów na „najlepsze imprezy” na „orlikach”, „Animatora Roku”, największą frekwencją, także z równoczesną organizacją dorocznej gali

6. INNOWACJE W ZARZĄDZANIU „ORLIKAMI”

Bardzo ważnym ogniwem rozwoju orlików jest lokalny samorząd i instytucja zarządzająca obiektem. Nie tylko animatorzy potrzebują dostępu do innowacyjnej wiedzy z zakresu rozszerzonych funkcji boiska. Bez wsparcia i zrozumienia ze strony formalnych właścicieli nie może być mowy o efektywnym i trwałym rozwoju. Działania szkoleniowe powinny obejmować również przedstawicieli samorządu odpowiedzialnych za zadania na „orliku”, bo to ich wyobraźnia i rozumienie misji obiektów musi być dopełnieniem i wsparciem zaangażowania animatorów.

Przykłady pozytywnych rozwiązań:

- Włączenie przedstawicieli samorządu/MOSiR-ów do procesu szkoleń animatorów (z naciskiem na szkolenia w temacie pozyskiwania środków, zasad i korzyści z lokalnej współpracy na rzecz boiska, skutecznej promocji działań na boisku)
- Stworzenie broszury z przykładami ciekawych działań możliwych do realizacji na „orliku” skierowana do instytucji zarządzającej
- Stworzenie podstrony na portalu animatorów skierowanej do instytucji zarządzającej boiskami. Specjalny program dotyczący konsultacji społecznych w dziedzinie oferty „orlika” i zmian w jego otoczeniu
- Zmiana sposobu ewaluacji działań animatorów – samo liczenie uczestników i imprez nie wystarczająco relacjonuje sposób działania i nie pozwala wylapać „społecznego” aspektu funkcjonowania boisk. Sprawozdanie z działalności mogłoby się odbywać poprzez portal.

Aleksandra Goldys, Maria Rogaczewska